

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๗๙-๘๐/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าตรวจค้นและจับกุม ในเคหสถานโดยไม่มีหมายของศาล ทำลายทรัพย์สิน และบังคับตรวจปัสสาวะเพื่อหา สารเสพติดในร่างกาย รวมถึงสื่อมวลชนเปิดเผยชื่อและนามสกุลของผู้เสียหายต่อ สาธารณะ

คำร้องที่ ๓๒๕/๒๕๖๗	[Redacted]	ผู้ร้อง	
		เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล	ผู้ถูกร้อง
คำร้องที่ ๓๒๖/๒๕๖๗	[Redacted]	ผู้ร้อง	
		เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ ๑	ผู้ถูกร้อง
		สำนักข่าว [Redacted] ที่ ๒	

คำร้องทั้งสองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กรณีเข้าตรวจค้นอพาร์ทเมนต์ [Redacted] จับกุมบุคคลโดยไม่มีหมายของศาล ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย และบังคับตรวจปัสสาวะกลุ่มชายเพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย นอกจากนี้สำนักข่าว [Redacted] ได้นำเสนอข่าวโดยเปิดเผยชื่อและนามสกุลของผู้เสียหาย ซึ่งทั้งสองคำร้องเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกัน และมีคู่กรณีเดียวกัน จึงให้พิจารณารวมกัน โดยให้เรียกผู้ร้องตามคำร้องทั้งสองว่า “ผู้ร้อง” เรียกผู้ถูกร้องตามคำร้องที่ ๓๒๕/๒๕๖๗ ซึ่งเป็นผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามคำร้องที่ ๓๒๖/๒๕๖๗ ว่า “ผู้ถูกร้องที่ ๑” และเรียกผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามคำร้องที่ ๓๒๖/๒๕๖๗ ว่า “ผู้ถูกร้องที่ ๒”

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๓๒๕/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ และคำร้องที่ ๓๒๖/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่งกายนอกเครื่องแบบ เข้าตรวจค้นห้องเช่า [REDACTED] อพาร์ทเมนต์ [REDACTED] หรือบ้านเลขที่ [REDACTED] [REDACTED] แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อหาสิ่งผิดกฎหมาย ตามหมายค้นของ ศาลอาญาที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๗ แต่กลับตรวจค้นห้องเช่าอื่นด้วยและไม่ได้ ให้ผู้เสียหายเป็นผู้นำค้น โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้วิธีเคาะประตูห้องเช่าอื่น หากไม่เปิดจะพังประตูเข้าไป และรื้อค้นภายในห้องทำให้ทรัพย์สินบางส่วนกระจัดกระจายและเสียหาย อีกทั้งขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ สั่งให้ผู้เสียหายพาไปที่ห้องเช่าเพื่อตรวจค้น กลับบังคับให้ผู้เสียหายชี้ของกลางที่ไม่ใช่ของตนเอง และบันทึกภาพผู้เสียหายในสภาพเปลือยท่อนบนโดยปราศจากความยินยอม อีกทั้งยังบังคับตรวจ บัสสาวะผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาสารเสพติด นอกจากนี้ ระหว่างการจัดทำบันทึกการจับกุมที่กองบังคับการ สายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้ถ้อยคำกับผู้เสียหายในลักษณะที่เป็นการตีตราเกี่ยวกับการกระทำความผิดและพฤติกรรมทางเพศ อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รายงานข่าวเรื่องที่เกิดขึ้นโดยเปิดเผย ชื่อและนามสกุลของผู้เสียหายลงในเนื้อหาข่าว ใช้ถ้อยคำเชิงลบเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ และเผยแพร่ ภาพถ่ายที่ผู้เสียหายเปลือยท่อนบนโดยไม่เบลอภาพ ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองกระทบ ต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายในฐานะผู้ต้องหา จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง ที่ ดช.๐๐๑๕(บก.น.๔)๐๕/ ๓๐๘๕ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ที่ ดช ๐๐๑๕.(สปพ) ๑๘/๙ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ บันทึกถ้อยคำของนาย ก. (นามสมมุติ) ผู้เสียหาย ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

/๒.๑.๔ บันทึก...

๒.๑.๔ บันทึกถ้อยคำของ ██████████ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานี ตำรวจนครบาลวังทองกลาง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

๒.๑.๕ บันทึกถ้อยคำของนาย ข. (นามสมมุติ) ผู้เสียหาย ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

๒.๑.๖ บันทึกถ้อยคำของนาย ค. (นามสมมุติ) ผู้เสียหาย ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘

๒.๑.๗ บันทึกถ้อยคำของ ██████████ พนักงานสอบสวน สถานี ตำรวจนครบาลวังทองกลาง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘

๒.๑.๘ บันทึกถ้อยคำของ ██████████ เจ้าหน้าที่ ตำรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑ และผู้ร้องชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในวันตรวจค้น และจับกุมตามคำร้อง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ใช้ถ้อยคำว่า “เฮ้ย ทุกคนในนี้มีใครเป็น HIV เปล่าวะ” และ “ไอ้ะ มืออยู่แล้วแหละ มั่วเช็กส์กันขนาดนี้” ซึ่งเป็นการติตราและเหมารวมในเชิงลบต่อบุคคล รวมถึงยังใช้ ถ้อยคำว่า “นี่แหละตัวจืดเลย พวกนี้แหละตัวจืดเลย มียาใช้ไหมเนี่ย คนนี้เนี่ยที่โดนจับพร้อมของกลาง” ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลในสำนวนการสอบสวน

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้องที่ ๑

ผู้ถูกร้องที่ ๑ และกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งเป็น หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า

๑) เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับแจ้งจากสายลับว่า มีผู้ลักลอบจำหน่ายยาเสพติดภายในอพาร์ทเมนต์ ██████████ จึงให้สายลับไปล้อมซื้อยาเสพติด ปรากฏว่า ห้องเช่าหมายเลข ██████████ จำหน่ายยาเสพติดจริง จึงได้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อขอหมายค้น ซึ่งศาล อาญาอนุมัติหมายค้นที่ ██████████ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๗ ให้เข้าตรวจค้นห้องเช่าหมายเลข ██████████ อพาร์ทเมนต์ ██████████ หรือบ้านเลขที่ ██████████ แขวงวังทองกลาง เขตวังทองกลาง กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ เวลา ๐๖.๐๐-๑๕.๐๐ น.

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แสดงหมายค้นต่อเจ้าของอพาร์ทเมนต์และแสดงตนว่า เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเข้าตรวจค้น โดยบริเวณชั้นล่างพบกลุ่มชายเปลือยกาย ๔๐-๕๐ ราย กำลังเสพ

ยาเสพติดและมีเพศสัมพันธ์กัน พบยาเสพติดและอุปกรณ์ในการเสพอยู่ตามพื้นเป็นจำนวนมาก และบุคคลกลุ่มดังกล่าวรับว่าเสพยาเสพติดโดยซื้อมาจากห้องเช่าด้านบน จึงได้ตรวจค้นขยายผลต่อ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑/๑^๑ ในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

๓) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้วิธีการเคาะประตูก่อนและไม่ได้ฟังประตูเข้าไป เว้นแต่บางห้องที่ใช้วิธีการมัดแวงประตู คือ ห้องเช่าหมายเลข ████████ อีกรั้งไม่ได้ใช้อาวุธปืนหรือใช้กำลัง ช่มชู้ และขณะตรวจค้น ผู้เสียหายไม่ได้กำลังมีเพศสัมพันธ์ แต่ผู้เสียหายบางรายสวมเพียงกางเกงชั้นใน เท่านั้น รวมถึงได้ตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะโดยผู้เสียหายได้ลงลายมือชื่อยินยอมไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ได้บันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวตลอดการเข้าตรวจค้นและจับกุมเพื่อประกอบเป็นหลักฐาน ในการดำเนินคดี รวมทั้งได้แจ้งข้อมูลการควบคุมตัวไปยังพนักงานอัยการและผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวน และนิติการ กรมการปกครอง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว

๔) ในการตรวจค้นห้องเช่าหมายเลข ████████ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ให้นาย ง. (นาม สมมุติ) เป็นพยาน ซึ่งไม่ปรากฏทรัพย์สินอื่นใดนอกจากของกลางเป็นยาเสพติดและอุปกรณ์ ในการเสพ ส่วนฮาร์ดดิสก์ของนาย ก. นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจสอบข้อมูลขณะตรวจค้นอพาร์ทเมนต์ เมื่อไม่พบการบันทึกข้อมูลใดจึงส่งคืนให้แก่ นาย ก. ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดทำบันทึกตรวจยึดทรัพย์สิน โดยให้นาย ง. ลงลายมือชื่อว่ามีทรัพย์สินใดเสียหาย ส่วนที่ต้องฟังประตูเนื่องจากผู้ครอบครองห้อง ไม่ยินยอมให้เข้าไป

๕) ภายหลังจากตรวจค้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จับกุมผู้ต้องหาพร้อมของกลาง ในความผิดฐานเสพยาเสพติดและมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในประเภท ๑ ตามประมวลกฎหมาย

/ยาเสพติด...

^๑ มาตรา ๑๑/๑ เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่า มียาเสพติด หรือมีบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจใช้เป็น พยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควร เชื่อว่าเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ยาเสพติด^๒ ซึ่งเป็นความผิดซึ่งหน้า ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีอำนาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๑) ประกอบมาตรา ๘๐^๓

๖) จากผลการตรวจปัสสาวะเบื้องต้นของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๔๗ ราย พบสารเสพติดในร่างกาย ๒๒ ราย จึงส่งปัสสาวะไปตรวจยืนยันอีกครั้งที่สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี จากนั้นได้นำตัวผู้ต้องหาทั้งหมดพร้อมของกลางไปจัดทำบันทึกการจับกุมและบันทึกการตรวจยึดยาเสพติด และนำส่งพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

๗) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้นำสื่อมวลชนเข้าไปด้วย และได้จัดทำใบแถลงข่าว โดยไม่ได้เปิดเผยนามสกุล นอกจากนั้น ไม่ทราบและไม่ได้ยินการใช้คำพูดที่มีลักษณะเป็นการตีตรา และเหมารวมว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมทางเพศเชิงลบ

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้องที่ ๒

ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามการร้องขอและติดตามทวงถาม อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะพิจารณาแล้ว

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้เสียหาย

๑) นาย ก.

นาย ก. เป็นเจ้าของอพาร์ทเมนต์ ในวันเกิดเหตุ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีหมายค้นมาตรวจห้องเช่าหมายเลข ████████ เท่านั้น แต่กลับตรวจค้นห้องเช่าอื่นโดยใช้เท้าถีบประตู ซึ่งขณะนั้น ผู้เช่าบางรายกำลังมีเพศสัมพันธ์และถูกข่มขู่ให้นอนคว่ำจนทำให้เกิดความรู้สึกอับอาย /อีกทั้งมีการ...

^๒ มาตรา ๘๐ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ ๑ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ (๓)

มาตรา ๑๐๔ ห้ามผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เว้นแต่การเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือการเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือเสพเพื่อการศึกษาวิจัย

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนบาท

^๓ มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่ (๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใด ซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสด ๆ

อีกทั้งมีการบังคับตรวจสอบสสาวะทุกคน นอกจากนั้น มีทรัพย์สินของนาย ก. ที่เสียหาย ได้แก่ ตู้ไม้ในห้องเช่าที่เป็นเฟอร์นิเจอร์บิวอิน และลูกบิดประตู รวมถึงข้อมูลที่บันทึกไว้ในฮาร์ดดิสก์หายไป ทำให้ไม่มีหลักฐานในการเข้าแจ้งความร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงทราบว่านาย จ. (นามสมมุติ) ผู้เช่าห้องพักหมายเลข ████████ ได้แจ้งว่า เงินสด ๓๖,๐๐๐ บาท สูญหายไป และกล้องวงจรปิดเสียหาย และได้แจ้งความแล้ว โดยไม่ทราบว่ามิจฉาชีพคนเข้ามาทำข่าวด้วย

๒) นาย ค.

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้พาไปตรวจค้นห้องเช่าที่นาย ค. ได้เข้าพัก ซึ่งพบยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ในกระเป่า ซึ่งนาย ค. รับว่าเป็นของตน ยกเว้นเข็มฉีดยาและน้ำเกลือ และพบสารเสพติดในร่างกายจากการตรวจปัสสาวะ ซึ่งนาย ค. ได้ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานเสพเมทแอมเฟตามีน โดยศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี แต่ให้รอลงโทษไว้

๓) นาย ข.

นาย ข. อาศัยอยู่ที่อพาร์ทเมนท์ ████████ ในวันดังกล่าว โดยยินยอมให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจปัสสาวะ และสมัครใจเข้าร่วมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยอยู่ระหว่างการติดตามอาการจากการเข้ารับการบำบัดรักษา ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจปัสสาวะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยได้รับความยินยอม ซึ่งปรากฏตามที่ผู้เสียหายได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

๒.๒.๕ ข้อเท็จจริงจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ชี้แจงสอดคล้องกันว่า

๑) ในวันตรวจค้นจับกุม มีเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลางในเครื่องแบบเข้าร่วมสนับสนุน และหลังจากนั้นได้ส่งตัวผู้ติดยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๒๒ ราย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒) จากการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าตรวจค้นและจับกุมผู้ต้องหารวม ๔ ราย และนำตัวมาดำเนินคดีที่สถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง มีผลความคืบหน้าของคดี ดังนี้

๒.๑) นาย ค. ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี แต่ให้รอลงโทษไว้ ๒ ปี และปรับ ๑๔,๐๐๐ บาท ในความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และเสพเมทแอมเฟตามีน

๒.๒) นาย ข. (นามสมมุติ) ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ๑๐ เดือน ปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานเสพเมทแอมเฟตามีน แต่ไม่ทราบว่าได้อุทธรณ์หรือไม่

๒.๓) นาย ง. (นามสมมุติ) และนาย ช. (นามสมมุติ) ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกยวดยะ ๑ ปี ๑ เดือน ๑๕ วัน และปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท ในความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานเสพเมทแอมเฟตามีน

๓) เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ นาย จ. ได้ลงบันทึกรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี และพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ไว้เป็นคดีอาญาที่ [REDACTED] ซึ่งระบุว่าจากการตรวจค้นของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ทำลายกุญแจระบบไฟฟ้า และตู้ไม่ได้รับความเสียหายจากการจัดแจะ เงินสดสูญหาย ๓๖,๐๐๐ บาท และผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำกล้องวงจรปิดของนาย จ. ออกไป ทั้งนี้พนักงานสอบสวนไม่สามารถติดต่อนาย จ. เพื่อมายืนยันข้อเท็จจริงและให้ถ้อยคำเพิ่มเติม จึงยังไม่สามารถสอบปากคำผู้เสียหายได้

๒.๒.๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) จากการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้นำเสนอข่าว [REDACTED] ผ่านเว็บไซต์ซึ่งเป็นช่องทางสาธารณะ โดยเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ได้แก่ ชื่อและนามสกุลจริง สรรพนามอื่นที่ใช้เรียก และอายุของผู้เสียหาย รวมถึงเผยแพร่ภาพถ่ายการเข้าตรวจค้นจับกุมในอพาร์ทเมนต์แต่ได้ปิดหน้าผู้เสียหายทั้งหมดแล้ว^๔

๒) จากการแสวงหาข้อมูลเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวเดียวกันของสำนักข่าวอื่น ๆ ได้แก่ สำนักข่าว [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] และสำนักข่าว [REDACTED] พบว่า ไม่มีสำนักข่าวใดเปิดเผยนามสกุลของผู้เสียหาย

/๓. ความเห็น...

^๔ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] โดย ทีมข่าวอาชญากรรม, วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

^๕ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘

^๖ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘

^๗ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘

^๘ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘

^๙ จาก [REDACTED] สำนักข่าว [REDACTED] วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๘

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการเข้าตรวจค้นและจับกุมผู้เสียหาย รวมถึงทำให้ทรัพย์สินเสียหายและสูญหายหรือไม่

๓.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๓^{๑๐} และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙^{๑๑} ได้รับรองว่า บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมทั้งมีเสรีภาพในเคหสถาน การจับกุมหรือคุมขังบุคคลและการเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๑) มาตรา ๘๐^{๑๒} มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๘^{๑๓} วางหลักว่า ในการค้นที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้นหรือคำสั่ง

/ของศาล...

^{๑๐} มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

^{๑๑} ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกทรมานหรือลดทอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

^{๑๒} อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓

^{๑๓} มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐)

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐)

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

มาตรา ๙๘ การค้นในที่รโหฐานนั้นจะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยื่นผู้ต้องหาหรือจำเลย

ของศาล และจะทำการค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ปรากฏความผิดซึ่งหน้าที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีอำนาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ และมาตรา ๙๙^{๑๔} ยังได้กำหนดว่า ในการตรวจค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพยายามไม่ให้เกิดความเสียหายและการกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้ แต่ถ้าบุคคลไม่ยินยอมให้เข้าไป มาตรา ๙๔^{๑๕} กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจใช้กำลังเข้าไปในกรณีจำเป็นเพื่อเปิดหรือทำลายประตูบ้านหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน

๓.๑.๒ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑/๑^{๑๖} วางหลักว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติด หากปรากฏเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลายหรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

๓.๑.๓ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เข้าตรวจค้นโดยแสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจและแสดงหมายค้นของศาลอาญาเพื่อเข้าค้นห้องเช่าหมายเลข [REDACTED] อพาร์ทเมนท์ [REDACTED] และพบกลุ่มบุคคลกำลังเสพยาเสพติดซึ่งรับว่าได้ซื้อมาจากห้องเช่าชั้นบน รวมถึงพบยาเสพติดและอุปกรณ์การเสพอยู่ตามพื้นห้องเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดอยู่ในสถานที่อื่นนอกจากที่ระบุไว้ตามหมายค้น และหากเน้นซ้ำกว่าจะนำหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นอาจหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นอาจถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อตรวจขยายผลห้องเช่าอื่นนอกจากนี้ จากการตรวจสอบภาพเคลื่อนไหวไม่พบการใช้กำลังหรืออาวุธปืนข่มขู่ รวมถึงผู้เสียหายได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในบันทึกการจับกุมและบันทึกการตรวจยึดยาเสพติดว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประทุษร้ายหรือทำร้ายร่างกายและจิตใจ จากการตรวจค้นพบยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาพร้อมของกลางในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในประเภทที่ ๑

/โดยถือเป็น...

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับบุคคลหรือสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้เมื่อมีหมายอีกต่างหากหรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

^{๑๔} มาตรา ๙๙ ในการค้นนั้น เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการเสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

^{๑๕} มาตรา ๙๔ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในที่รโหฐาน สิ่งเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น ให้ยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ ให้พนักงานผู้นั้นแสดงหมายหรือถ้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง

ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นยินยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็

^{๑๖} อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑

โดยถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีการตรวจค้นสถานที่ตามคำร้อง

๓.๑.๔ สำหรับประเด็นที่ร้องเรียนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย และสูญหายนั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจสอบฮาร์ดดิสก์ แต่ไม่พบข้อมูลใดจึงได้ส่งคืนเจ้าของแล้ว ส่วนกรณีกุญแจระบบไฟฟ้าและกล่องวงจรปิดได้รับความเสียหาย และเงินสดสูญหาย ๓๖,๐๐๐ บาท นั้น จากการตรวจสอบไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวเสียหาย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญหายของเงินสด ประกอบกับผู้เสียหายได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง ซึ่งถือเป็นกรณีที่ผู้เสียหายได้ใช้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาแล้ว อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ขณะตรวจค้นห้องเช่าดังกล่าว ได้ให้นาย ง. มาเป็นพยานในการตรวจค้น รวมถึงได้จัดทำบันทึกการจับกุมและบันทึกตรวจยึดทรัพย์สินที่มีผู้เสียหายหลงลืมมือชื่อเป็นหลักฐานว่าไม่มีทรัพย์สินเสียหายหรือได้ยึดทรัพย์สินใดไว้ ส่วนกรณีการฟังประตุทำให้ลูกบิดเสียหายนั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ครอบครองห้องพักไม่ยินยอมเปิดประตุ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงใช้กำลังฟังประตุเข้าไป ซึ่งกระทำได้ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๔ นอกจากนี้ จากการตรวจสอบบันทึกภาพนิ่งและบันทึกภาพเคลื่อนไหว ไม่พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ทำให้ทรัพย์สินอย่างอื่นเสียหาย ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้เสียหายตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติให้กระทำได้ ในชั้นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย

๓.๒ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดและใช้ถ้อยคำอันเป็นการตีตราผู้เสียหายหรือไม่

๓.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘^{๑๗} ได้รับรองว่า การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุยกเว้นตามกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา

/พ.ศ. ๒๕๕๐...

^{๑๗} อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑๐

พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑/๒^{๑๘} ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แต่จะต้องเป็นกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการเสพยาเสพติดในสถานที่ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่รัฐจะตรวจหาสารเสพติดในร่างกายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดตามอำเภอใจโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายและความยินยอมไม่ได้

๓.๒.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้เสียหาย ๔๗ ราย เนื่องจากปรากฏพฤติการณ์ว่ามีกลุ่มบุคคลกำลังเสพยาเสพติดและพบยาเสพติดรวมถึงอุปกรณ์ในการเสพเป็นจำนวนมาก จึงมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการเสพยาเสพติดในสถานที่ดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีอำนาจตามกฎหมายในการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ และพยานบุคคลชี้แจงสอดคล้องกันว่า การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะได้รับความยินยอมของผู้เสียหาย และได้ลงลายมือชื่อในเอกสารไว้เป็นหลักฐาน ได้แก่ บันทึกยินยอมให้ตรวจปัสสาวะ แบบบันทึกการตรวจหรือทดสอบสารเสพติดในร่างกาย การตรวจสอบพฤติการณ์และสอบถามความสมัครใจเข้ารับการรักษา และบันทึกการจับกุม นอกจากนี้ จากการตรวจสอบภาพเคลื่อนไหวไม่พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้ถ้อยคำกับผู้ต้องหาในลักษณะเกี่ยวข้องกับประเด็นอ่อนไหว เช่น เพศ โรคติดต่อ พฤติกรรมกระทำความผิด หรือมีลักษณะเป็นการตีตรา และไม่มีพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติมที่จะสามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่มีการร้องเรียนในคำร้อง ในชั้นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดและใช้ถ้อยคำอันเป็นการตีตราผู้เสียหาย

๓.๒.๓ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนหลายกรณีเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจปัสสาวะบุคคลเพื่อหาสารเสพติด โดยบางกรณีพบว่าแม้จะมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกตรวจปัสสาวะยินยอมให้ดำเนินการ เช่น เอกสารการให้ความยินยอม เป็นต้น แต่ก็พบว่าผู้ถูกตรวจอยู่ในสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องจำยอม ซึ่งเป็นความยินยอมโดยไม่สมัครใจอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

/๓.๓ ประเด็น...

^{๑๘} มาตรา ๑๑/๒ ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด เสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ ให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น มีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

๓.๓ ประเด็นที่สาม ผู้ร้องที่ ๒ มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ โดยเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว หรือไม่

๓.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ ได้รับรองเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒^{๙๙} และ ICCPR ข้อ ๑๗^{๑๐๐} ได้รับรองสิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอข่าวโดยเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีข้อยกเว้นตามกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ อีกทั้งยังต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะกับความเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหายที่อาจได้รับผลกระทบ

๓.๓.๒ ประมวลจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล^{๑๐๑} และแนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว^{๑๐๒} ซึ่งกำหนดว่า

/แม้สื่อมวลชน...

^{๙๙} มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

^{๑๐๐} ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้และจะถูกลบหลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบหลู่เช่นว่านั้น

^{๑๐๑} ข้อ ๔ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

สื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมของสื่อมวลชนโดยอิสระ แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคลตามสมควร

การรายงานข่าวของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนผ่านสื่อต่าง ๆ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกระทบหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและรัฐธรรมนูญให้น้อยที่สุด

^{๑๐๒} ข้อ ๑ ในการทำข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

(๑) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย

ข้อ ๗ การเสนอข่าวหรือภาพข่าวผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา จำเลย และผู้เสียหาย ในคดีอาญา

(๑) สื่อมวลชนพึงงดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็น

เพียงผู้ต้องสงสัย

แม้สื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจะมีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมของสื่อมวลชนโดยอิสระ แต่จำเป็นต้องเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา สื่อมวลชนจึงพึงงดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคล ภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของผู้ต้องสงสัย หรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ อีกทั้งต้องหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำและสรรพนามเชิงเหยียดหยามหรือไม่เหมาะสมกับเพศและอายุ ดังนั้น การนำเสนอข่าวอาชญากรรมจะต้องไม่เปิดเผยอัตลักษณ์หรือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องเกินความจำเป็น คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และต้องไม่มีลักษณะเป็นการเหมารวม หรือก่อให้เกิดการตีตราต่อผู้ตกเป็นข่าว รวมทั้งต้องชั่งน้ำหนักและคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างสิทธิผู้ต้องหา สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวของบุคคลที่ตกเป็นข่าว กับเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวและสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน นอกจากนี้ ในการนำเสนอข่าวแต่ละกรณี ต้องคำนึงบริบทและข้อเท็จจริงในแต่ละเรื่องประกอบด้วย

๓.๓.๓ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การนำเสนอข่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ได้แก่ ชื่อและนามสกุลจริง สรรพนามอื่นที่ใช้เรียก และอายุของผู้เสียหาย ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังผู้เสียหายหรืออัตลักษณ์ได้โดยตรง อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่า สำนักข่าวอื่น ๆ นำเสนอข่าวในลักษณะเดียวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การนำเสนอข่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเกินกว่าความจำเป็นเมื่อพิจารณาประกอบวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวที่มุ่งให้ประชาชนทราบที่เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นและเป็นความผิดตามกฎหมายในเรื่องใด อันจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์และทราบว่าจะต้องไม่กระทำเช่นนั้น นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวเป็นพิเศษ กรณีนี้อาจนำไปสู่การลบหลู่เกียรติยศชื่อเสียงและการถูกตีตราจากสังคมได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นการใช้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่กระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวของบุคคล เกินสัดส่วนกับประโยชน์สาธารณะ และเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีนำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์โดยเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

/๔. มติ...

ข้อ ๑๒ สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น

ข้อ ๑๓ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำและสรรพนามเชิงเหยียดหยามหรือไม่เหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพ และชาติพันธุ์ของเหยื่อ ผู้เคราะห์ร้าย หรือบุคคลทั่วไปที่ตกเป็นข่าว

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า

๔.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าตรวจค้นและจับกุมผู้เสียหาย รวมถึงทำให้ ทรัพย์สินเสียหายและสูญหายหรือไม่ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ ประเด็นที่ ๒ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด และใช้ถ้อยคำ อันเป็นการตีตราผู้เสียหายหรือไม่ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน

๔.๓ ประเด็นที่ ๓ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอข่าวในสื่อออนไลน์ โดยเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคล เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ กำหนดมาตรการปกปิดชื่อและนามสกุลจริงของผู้เสียหาย ทุกรายในการนำเสนอข่าวที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพ ผ่านเว็บไซต์และช่องทางอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่ที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน

๑) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสั่งการไปยังหน่วยงานในสังกัดให้ถือปฏิบัติ กรณีจำเป็นต้องตรวจปัสสาวะบุคคลเพื่อหาสารเสพติด จะต้องมียกเอกสารการให้ความยินยอมเป็น หลักฐานประกอบ และจะต้องเป็นความยินยอมที่สมัครใจอย่างแท้จริง ไม่ใช่การจำยอมภายใต้ สถานการณ์บีบบังคับ

๒) ให้กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์กำหนดนโยบาย หรือแนวทาง และสร้างความเข้าใจกับสื่อมวลชนและผู้ปฏิบัติงานให้ระมัดระวังการนำเสนอข่าว รวมถึงหลีกเลี่ยง

/การใช้ถ้อยคำ...

การใช้ถ้อยคำที่อาจสื่อความหมายให้ถูกตีความไปในทางที่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเป็นการซ้ำเติมอคติและภาพเหมารวมเชิงลบ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเด็นอ่อนไหว ได้แก่ เพศ วัย สถานภาพ และชาติพันธุ์ หรือการใช้ถ้อยคำสุ่มเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ